

KIRJALLINEN KYSYMYS 257/2013 vp

YK:n vammaissopimuksen voimaan saattaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Suomi on allekirjoittanut YK:n vammaissopimuksen vuonna 2007, mutta ei ole saattanut sitä voimaan valtiosisäisesti. Sekä edellinen että nykyinen hallitus eivät ole käynnistäneet riittäviä kansallisia lainsäädäntömuutoksia, mikä on hidastanut ratifiointiprosessia, vaikka asia on kirjattu hallitusohjelmaan.

Edelleen voimassa olevassa Vammaispoliittisessa ohjelmassa on linjattu vuosien 2010—2015 konkreettiset vammaispoliittiset toimenpiteet. Sen ensimmäisenä kohtana on em. sopimuksen ratifiointivaatimus.

Ohjelman tärkeimmät toteuttajat ovat valtion eri ministeriöt. Ministeriöillä on myös vastuu siitä, että esitysten toteutumista seurataan. Maamme kunnilla on myös suuri vastuu siitä, että vammaispoliittisen ohjelman esitykset toteutuvat. Alkuvaiheessa seurannassa on mukana valtakunnallinen vammaisneuvosto eli VANE.

Vammaiset henkilöt kohtaavat jatkuvasti epätasa-arvoista kohtelua ja syrjintää elämänsä kaikilla alueilla. Vammaisjärjestöt ovat jo pitkään, mutta tuloksetta, vaatineet, että vammaisten hen-

kilöiden oikeuksien toteutumista valvotaan perustamalla Suomeen valtakunnallinen vammaisvaltuutetun virka.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mikä on YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista (2006) ratifiointiedellytysten selvittämisen vaihe,

milloin 30.3.2007 allekirjoitettu sopimus aiotaan ratifioida,

onko VANE vielä toiminnassa ja miten se on seurannut Vammaispoliittisen ohjelman esitysten toteutumista ja

aikooko hallitus käynnistää tällä vaalikaudella hankkeen vammaisvaltuutetun viran perustamiseksi?

Helsingissä 3 päivänä huhtikuuta 2013

Kimmo Kivelä /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Kimmo Kivelän /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 257/2013 vp:

Mikä on YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista (2006) ratifiointiedellytysten vaihe,

milloin 30.3.2007 allekirjoitettu sopimus aiotaan ratifioida,

onko VANE vielä toiminnassa ja miten se on seurannut Vammaispoliittisen ohjelman esitysten toteutumista ja

aikooko hallitus käynnistää tällä vaalikaudella hankkeen vammaisvaltuutetun viran perustamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomi on allekirjoittanut 13.12.2006 hyväksytyn vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan 30.3.2007. Yleissopimus ja sen valinnainen pöytäkirja tulivat kansainvälisesti voimaan 3.5.2008.

Yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan ratifiointia koskevat valmistelut ovat parhailaan meneillään. Ulkoasiainministeriö asetti 16.5.2011 työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ja selvittää tarvittavat ratifiointitoimenpiteet yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan osalta. Työryhmän toimikausi päättyy 31.12.2013. Työryhmässä on laaja valtionhallinnon ja kansalaisyhteiskunnan, erityisesti vammaisjärjestöjen, edustus. Kuntia edustaa Suomen Kuntaliitto.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa todetaan tavoitteena olevan YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen ratifiointi hallituskauden aikana.

Suomi pyrkii kansainvälisiä sopimusvelvoitteita täyttäessään siihen, että kansallinen lainsäädäntö täyttää sopimuksen vaatimukset. Vuoden 2011 alussa tulivat voimaan yleissopimuksen edellyttämät kotikuntalakiin ja sosiaalihuoltolakiin tehdyt muutokset, joilla parannettiin vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia valita kotikuntansa. Lisäksi yleissopimuksen ratifiointi edellyttää muun muassa vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeuteen kohdistuvia rajoituksia koskevien säännösten uudistamista. Itsemääräämisoikeuslainsäädännön kokonaisuudistus on vireillä sosiaali- ja terveysministeriössä. Eräät vammaisyleissopimuksen määräykset liittyvät osaltaan yhdenvertaisuuslainsäädännön kokonaisuudistukseen, joka on vireillä oikeusministeriössä. Oikeusministeriö pyrkii antamaan hallituksen esityksen yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamisesta syksyllä 2013.

Tarkoituksena on, että edellä mainittuja sosiaali- ja terveysministeriön ja oikeusministeriön valmistelussa olevia ja eduskunnalle syksyllä 2013 suunnitelluksi annettavia lainsäädäntöhankkeita lukuun ottamatta ulkoasiainministeriön asettaman työryhmän esitys olisi valmiina viimeistään alkusyksystä 2013, minkä jälkeen se mainittujen hankkeiden tulosten ja lausuntojen nojalla päivitetään ja viimeistellään.

Tarkoitus on, että yleissopimuksen ratifioinnin yhteydessä ratifioitaisiin myös valinnainen pöytäkirja, jolla mahdollistetaan yksilövalitukset sekä tutkintamenettely yleissopimuksella määrättyjen oikeuksien väitetyistä loukkauksista. Yksilövalitusmenettely on tärkeä lisä ihmisoi-

keuksien täytäntöönpanon valvonnassa ja se toimii välineenä ihmisoikeuksien kansallisessa ja kansainvälisessä kehittämisessä.

Valtioneuvosto asetti 13.12.2012 tekemällään päätöksellä valtakunnallisen vammaisneuvoston uudelle toimikaudelle 1.1.2013—31.12.2015. Vammaisneuvosto on viranomaisten sekä vammaisten henkilöiden, heidän omaistensa ja vammaisjärjestöjen välinen yhteistoimintaelin yhteiskuntapolitiikan suunnittelua, kehittämistä ja toteuttamista koskevissa, vammaisten henkilöiden elinoloihin ja hyvinvointiin vaikuttavissa asioissa. Valtakunnallinen vammaisneuvosto toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä ja sillä on päätoiminen pääsihteeri. Valtakunnallisesta vammaisneuvostosta säädetään 29.12.2009 annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Hallitus haluaa turvata vammaisten henkilöiden oikeudenmukaisen aseman yhteiskunnassa puuttumalla epäkohtiin konkreettisin korjaus- ja kehittämistoimenpitein. Tätä työtä varten val-

misteltiin Suomen vammaispoliittinen ohjelma (VAMPO), jossa linjataan lähivuosien (2010—2015) konkreettiset vammaispoliittiset toimenpiteet. Ohjelman toimenpiteet muodostavat kunnianhimoisen kokonaisuuden, jossa kaikkia politiikan lohkoja kehitetään vammaisten ihmisten oikeuksien, vapauksien ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien näkökulmasta. Ohjelma on jaettu 14 vammaispoliittisesti merkittävään sisältöalueeseen. Siinä on yhteensä 122 konkreettista toimenpidettä, joilla epäkohtiin tartutaan.

Valtakunnallinen vammaisneuvosto seuraa Vammaispoliittisen ohjelman toimeenpanoa yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen pian valmistuvan analyysin mukaan ohjelman toimeenpano eri hallinnonaloilla on pääosin hyvässä vauhdissa.

Hallituksella ei tällä hetkellä ole suunnitelmia vammaisvaltuutetun viran perustamista koskevan hankkeen käynnistämiseksi.

Helsingissä 23 päivänä huhtikuuta 2013

Peruspalveluministeri Maria Guzenina-Richardson

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 257/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Kimmo Kivelä /saf:

I vilket skede är uppfyllandet av de villkor som krävs för en ratificering av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (2006),

när har Finland för avsikt att ratificera konventionen som undertecknats den 30 mars 2007,

är Riksomfattande handikapprådet fortfarande verksamt och hur har det följt upp genomförandet av förslagen i Finlands handikappolitiska program och

har regeringen för avsikt att börja bereda inrättandet av en handikappombudsman under innevarande mandatperiod?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Finland undertecknade FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning den 13 december 2006 och dess fakultativa protokoll den 30 mars 2007. Konventionen och dess fakultativa protokoll trädde i kraft internationellt den 3 maj 2008.

Förberedelserna för en ratificering av konventionen och dess fakultativa protokoll pågår som bäst. Den 16 maj 2011 tillsatte utrikesministeriet en arbetsgrupp med uppgift att bereda och utreda de åtgärder som behövs för ratificering av konventionen och dess fakultativa protokoll. Arbetsgruppens mandattid avslutas den 31 december 2013. Arbetsgruppen har en bred representation

av statsförvaltningen och det civila samhället, särskilt handikapporganisationerna. Kommuner-na är företrädna av Finlands Kommunförbund.

I statsminister Jyrki Katainens regeringsprogram ingår det som ett mål att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska ratificeras under regeringsperioden.

I uppfyllandet av internationella avtalsåtaganden eftersträvar Finland att den nationella lagstiftningen ska stämma överens med kraven i avtalet. I början av 2011 trädde de ändringar i lagen om hemkommun och socialvårdslagen i kraft, vilka konventionen förutsätter och som är avsedda att förbättra möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att välja sin hemkommun. Ratificeringen av konventionen förutsätter också bland annat en revidering av bestämmelserna om självbestämmanderätten för personer med funktionsnedsättning. En helhetsreform av lagstiftningen om självbestämmanderätt är anhängig i social- och hälsovårdsministeriet. En del bestämmelser i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning hänger samman med helhetsreformen av lagstiftningen om likabehandling som är anhängig i justitieministeriet. Justitieministeriet eftersträvar att avlåta regeringens proposition till förslag av reform av lagstiftningen om likabehandling hösten 2013.

Det är meningen att de ovannämnda lagstiftningsprojekten som bereds i social- och hälsovårdsministeriet och justitieministeriet och som planeras att avlåtas till riksdagen hösten 2013, med undantag för utrikesministeriearbetsgruppens förslag, ska vara färdiga senast på förhösten 2013. Därefter uppdateras och färdigställs de med utgångspunkt i resultaten från tidigare nämnda projekt och utlåtanden.

Det är meningen att Finland i samband med ratificeringen av konventionen också ska ratificera det fakultativa protokollet som ger den enskilde möjlighet att överklaga och få påstådda kränkningar i enlighet med konventionen undersökta. Klagomålsmekanismen är ett viktigt tillägg i övervakningen av verkställandet av de mänskliga rättigheterna och fungerar som verktyg i den nationella och internationella utvecklingen av de här rättigheterna.

Statsrådet tillsatte med sitt beslut den 13 december 2012 det riksomfattande handikapprådet för en ny verksamhetsperiod 1 januari 2013—31 december 2015. Det riksomfattande handikapprådet är ett samarbetsorgan mellan myndigheter samt personer med funktionsnedsättning, deras anhöriga och organisationerna för handikappade i sådana frågor som rör planering, utvecklande och genomförande av samhällspolitik och inverkar på levnadsförhållanden och välbefinnande för personer med funktionsnedsättning. Handikapprådet verkar i samband med social- och hälsovårdsministeriet och har en generalsekreterare med uppgiften som huvudsysslare. Om det riksomfattande handikapprådet stadgas i en statsrådets förordning given den 29 december 2009.

Regeringen vill säkerställa en rättvis behandling i samhället för människor med funktionsnedsättning genom att avhjälpa olägenheter genom konkreta korrigerings- och utvecklingsåtgärder. Med tanke på det här arbetet bereddes Finlands handikappolitiska program (VAMPO) med de konkreta handikappolitiska riktlinjerna för de närmaste åren (2010—2015). Åtgärderna i programmet utgör en ambitiös helhet där alla politiksektorer utvecklas ur ett perspektiv av rättigheter, friheter och lika möjligheter för personer med funktionsnedsättning. Programmet är indelat i 14 innehållsområden som är viktiga med tanke på handikappolitiken. Det finns sammanlagt 122 konkreta åtgärder för att avhjälpa missförhållanden.

Riksomfattande handikapprådet följer upp genomförandet av Finlands handikappolitiska program i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd. Institutet färdigställer inom kort en analys som visar att genomförandet av programmet på de olika förvaltningsområdena i huvudsak har kommit bra i gång.

Regeringen har för nuvarande inte några planer på att inleda en beredning för att inrätta en tjänst för en handikappombudsman.

Helsingfors den 23 april 2013

Omsorgsminister Maria Guzenina-Richardson